

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Tämä lausunto on valmisteltu eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle teemasta 32.20 Uudistuminen ja vähähiilisyys/energiamurrokseen ja puhtaaseen siirtymään kytkeytyvät momentit – Määrärahojen ja valtuuksien muutokset sekä vihreän siirtymän EU-rahoituksen muutokset – Uudet toimet ja kipupisteet. Lausunto koskee työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaa ja seuraavia kuutta momenttia: 32.20.20, 32.20.41, 32.20.42, 32.20.43, 32.20.47 ja 32.20.48.

Energia- ja ilmastostrategia

Hallitus valmistelee hallitusohjelman mukaisesti uuden energia- ja ilmastostrategian, jonka keskeisenä osana on teollisuuden puhtaan siirtymän ja investointien edistäminen. Hallitus vaikuttaa ilmastoon tehokkailla päästövähennystoimilla, hiilinieluja kasvattamalla ja suomalaisilla puhtaan talouden ratkaisulla. Strategian ja kehittyvän teknologian avulla on mahdollista saada aikaan investointeja, joiden myötä päästövelkaa lyhennetään 2030-luvulla. Vetytalouden edistäminen on tärkeä osa teollisuuden murrosta.

Energia- ja ilmastostrategia kattaa yhteiskunnan kaikki kasvihuonekaasupäästöt ja nielujen aikaansaamat poistot. Se on kokonaisvaltainen toimintaohjelma, jonka energia- ja ilmastopoliittisiin tavoitteisiin pyritään mahdollisimman kustannustehokkaalla, vaikuttavalla ja kestävällä tavalla.

Strategian keskiössä on puhdas siirtymä ja keväällä 2022 ajankohtaistunut irtautuminen venäläisestä fossiilisesta energiasta. Lämmöntuotannossa edistetään erityisesti polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa. Energiajärjestelmän sähköistyminen ja järjestelmäintegraation hyödyntäminen ovat keskeisiä erityisesti sektoreilla, joilla päästöjen vähentäminen on vaikeaa.

Päästökauppajärjestelmä ja pitkäjänteinen ennustettava energia- ja ilmastopoliittikka ovat strategian keskeisiä ohjauskeinoja. Strategiassa linjattavin toimin parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen teknologiaan.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (32.20.20)

Energian tehokkaan käytön ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseen esitetään talousarviossa edelleen 3 400 000 euroa (v. 2024 myös 3 400 000 euroa).

Energiatuki (32.20.41)

Energiatukimäärärahan käyttö on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaampiin ja ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Energiatukea tarvitaan erityisesti uuden energiateknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, päästökaupan ulkopuoliseen uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähköntuotantoon ja liikenteen uusiutuvien polttoaineiden (sis. vetyteknologiat) käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinwestointien tukemiseen. Talousarviossa esitetään, että vuonna 2025 uusia sitoumuksia saa tehdä enintään 14 100 000 eurolla (v. 2024 enintään 68 600 000 eurolla).

Energiatukeen varatusta määrärahasta 165 431 000 euroa (v. 2024 yht. 240 000 000 euroa) on EU:n elpymisvälineen kautta rahoitettavia investointeja energiainfrastruktuuriin ja uuteen energiateknologiaan sekä vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen edistämiseen sekä teollisuuden prosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen.

Puhtaan energian Suomen kärkihankkeet (32.20.42)

Teknisten nielujen käyttöönotolle sekä biogeenisen hiilidioksidin talteenotolle ja hyödyntämiselle esitetään talousarviossa valtuutta 140 000 000 euroa (uusi momentti).

Tekniset nielut sekä biogeenisen hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen ovat keskeinen keino edettäessä kohti hiilineutraalisuustavoitetta. Käyttöönottoa, talteenottoa ja hyödyntämistä voidaan tukea osoittamalla investointiavustuksia niitä edistäville hankkeille tai teknisten nielujen edellyttämälle infrastruktuurille.

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki (32.20.43)

Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen esitetään talousarviossa 150 000 000 euroa (v. 2024 myös 150 000 000 euroa). Tuella korvataan päästökaupasta sähkön hintaan aiheutuvia välillisiä kustannuksia tietyille toimialoille, joiden katsotaan olevan erityisen alttiita merkittäväille hiilivuotoriskille. Sähköistämistuen tavoitteena on ehkäistä riskiä

hiilivuodolle, turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi.

Julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistäminen (32.20.47)

Vuodelle 2025 esitetään 2 000 000 euroa (v. 2024 10 000 000 euroa). Jos vuoden 2024 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, esitetään, että käyttämättä jääneestä osasta saadaan tehdä myöntämisspäätöksiä vuonna 2025 enintään 10 000 000 eurolla.

Julkisten liikennesähkön, -kaasun ja vedyn lataus- ja tankkausinfrastruktuuri-investointien tavoitteena on laajentaa olemassa olevaa lataus- ja tankkausinfrastruktuuria erityisesti raskaalle liikenteelle. Kattava lataus- ja tankkausverkosto on edellytys sähkö-, kaasu- ja vetykäyttöisten ajoneuvojen yleistymiselle. Tuen tavoitteena on edistää puhdasta siirtymää tukemalla liikenteen siirtymää pois fossiilisista polttoaineista.

Uusiutuvan energian tuotantotuki (32.20.48)

Uusiutuvan energian tuotantotuella tuetaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyn voimalaitoksen tuulivoimaan, biokaasuun, metsähakkeeseen tai puupolttoaineeseen perustuvaa sähköntuotantoa. Valtaosa tuesta kohdistuu tuulivoimalaitosten tukimaksuihin, mikä tarkoittaa 227 855 000 euroa (v. 2024 302 629 000 euroa). Tuulivoiman tuen lopullinen määrä riippuu kuitenkin etenkin sähkön markkinahinnan kehityksestä. Biokaasuun ja puupolttoaineisiin liittyviä maksatuksia odotetaan enintään 2 742 000 euroa (v. 2024 3 102 000 euroa). Preemiotuesta arvioidaan aiheutuvan kustannuksia enintään 3 500 000 euroa vuonna 2025 (v. 2024 3 400 000 euroa).